

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

Dubium I. An & quomodo in Deo sit scientia, vita, & veritas; seu
quaratione Deus sit viuens, intelligens, & verus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

QVÆSTIO VIII.

De Vita, Intellectu, & Scientia Dei.

S. Thomas 1. p. q. 14. 16. 17. 18.

Incipit hic tractatio de attributis diuinis, quæ ad operationem Dei pertinent, vt notauit S. Thomas initio quæstionis 14. Post considerationem eorum, inquit, quæ ad diuinam substantiam pertinent, restat considerandum de ijs, quæ pertinent ad operationem ipsius. Et quia operatio quædam est, quæ manet in operante; quædam verò procedit in exteriorem effectum, primò agemus de scientia, & voluntate; & postmodum de potentia Dei, quæ consideratur vt principium operationis diuinæ in effectum exteriorem procedentis: de quare dictum initio huius disputationis.

Absoluitur autem hæc quæstio vndecim dubitationibus. I. An est quomodo in Deo sit scientia, vita, & veritas: seu qua ratione Deus sit viuens, intelligens, & verus. II. An est qua ratione Deus cognoscat seipsum. III. An est qua ratione generatim loquendo, Deus cognoscat creaturas; in seipso, an in seipsis. IV. An est qua ratione Deus cognoscat creaturas, tum existentes, tum possibiles; & num adeo etiam cognoscat infinita. V. An Deus cognoscat omnia futura contingentia, tum absoluta, tum conditionata. VI. Qua ratione Deus cognoscat futura contingentia; an immediatè in seipsis; vel in causis eorum, vel ex reali eorum presentia ab æterno. VII. An ea potius cognoscat in seipso, & qua ratione; num vt in idea, aut in decreto sue voluntatis, &c. VIII. An est qua ratione Deus cognoscat non entia, atque etiam mala. IX. Quotuplex sit scientia diuina; & quisnam in ea sit ordo respectu variorum obiectorum. X. Qualis sit Dei scientia; siue de attributis diuinæ scientiæ; & quenam scientia sit causa rerum, & practica. XI. De concordia diuinæ prescientiæ cum libero arbitrio. Quibus dubitationibus comprehenduntur omnia, quæ ad vitam & scientiam Dei pertinent; quæq. S. Thomas quæst. 14. articulis sedecim de scientia Dei; ac postea quæst. 16. 17. & 18. de veritate & falsitate, ac de vita Dei seorsim disputat.

Et prima quidem dubitatio pertinet ad quæstionem an est, & quid est, in genere: secunda verò, tertia, quarta, quinta, octaua & nona dubitatione explicantur obiecta diuinæ scientiæ. Sexta & septima dubitatio explicant intrinsecam rationem, & quasi propter quid scientiæ futurorum contingentium. Nona vniuersim respondet quæstioni qualis est. Decima quasi per anacephaleosin partitiones omnes & diuisiones diuinæ scientiæ exponit. Vndecima deniq. declarat peculiarem diuinæ prescientiæ habitudinem & comparisonem ad libertatem arbitrij nostri. Et quamuis S. Thomas quæstiones de veritate & falsitate, ac de vita Dei seungat à quæstione de scientia Dei, illasq. huic subiungat; rectius tamen illa, quia inter se ipsa connexæ sunt, vt ipsemet S. Thomas initio quæst. 14. fatetur, in ipsa etiam tractatione coniunguntur. Certè cum viuere latius pateat, quam intelligere, non est ratio, cur quæstio de vita Dei, subiungatur quæstioni scientiæ Dei. An autem detur in Deo Intellectus, seu potentia intellectiua per modum actus primi, distincta à scientia Dei actuali, quia difficultas communis est cum voluntate, commodius disputabitur quæst. 11. vbi de potentia Dei agetur.

DVBIUM I.

An, & quomodo in Deo sit vita, scientia, & veritas; seu qua ratione Deus sit viuens, intelligens, & verus.

S. Thomas 1. p. q. 14. art. 1. & 4. & quæst. 16. 17. & 18.

3 Vn hæc tria quidem inter se ratione distincta, vita, inquam, scientia, & veritas; sed habent ta-

men quandam inter se, ac præcipuè ad ipsam Dei scientiam subordinationem; quare etiam simul hoc loco commodè explicantur; vti sequentibus assertionibus facimus.

Assertio I. Vita dupliciter Deo conuenit; primò essentialiter, etiam secundum formalem conceptum; deinde quasi per modum proprietatis & attributi. Est communis Doctorum, iuxta ea, quæ supra q. 1. d. 5. diximus. Probat. Quia vita vtroque modo est perfectio simpliciter, ac melior ipsa in quolibet Ente, quam non ipsa. Ergo vtroque modo necessario conuenit enti perfectissimo

& inf-

& infinito, qualis est Deus. Accedit quod in Deo est scientia & voluntas; quæ sunt operationes vitales, supponentes vtique naturam & essentiam intellectualem, adeoque viuentem. Idem ex iisdem principijs docet Aristoteles lib. 12. metaph. text. 31. & S. Thomashic quæst. 18. art. 3. accedit Scriptura Psal. 83. v. 3. *Cor meum & carnis exultauerunt in Deum viuum*; ac passim alibi in Scriptura dicitur: *Viuo ego dicit Dominus*, aut, *viuit Dominus*: vt planè de fide sit, generatim loquendo, Deum viuere, seu vitam Deo propriè conuenire. Quomodo autem creaturæ omnes in Deo vita sint, quod docet S. Thomas eadem quæst. 18. art. 4. commodius seq. quæst. de Ideis declarabitur.

4 Assertio II. Vita neutro modo peculiare & distinctum Dei attributum constituit. Videtur communis Doctorum, & colligitur ex S. Thoma q. 18. initio, vbi ipsemet proficitur, se de vita Dei agere non per se, sed solum cum quodam subordinatione ad scientiam Dei. *Quoniam autem, inquit, intelligere viuentium est, post considerationem de scientia & intellectu diuino, considerandum est de vita ipsius.* Ratio est. Aut enim vita sumitur pro vita substantiali, & sic propriè non est attributum Dei, sed ipsa eius essentia; iuxta ea, quæ supra quæst. 2. dub. 1. de attributis Dei in genere diximus. Aut sumitur pro operatione seu potentia vitali, quæ in rebus creatis est verum accidens prædicamentale; & sic vita est quidem attributum Dei; sed non peculiare ac omninò distinctum ab intellectu & voluntate Dei: cum sit ratio quædam quasi generica, vtique tam intellectui, quam voluntati communis: penes rationes autem quasi genericas attributorum, non constituuntur peculiariora Dei attributa.

5 Assertio III. Deus est substantia viuens, intelligens; adeoque Deo propriè & perfectissimè conuenit intellectus & scientia. Ita S. Thomas q. 14. a. 1. & est de fide tum ex innumeris alijs Scripturæ locis, inferioris referendis; tum ex illo Apostoli Rom. 1. v. 33. *O altitudo diuinarum sapientia & scientia Dei.* Neque verò vllus vnquam fuit tam vecors aut stolidus, qui cum Deum aliquo modo cognosceret, negaret eum habere vitam & scientiam: nisi forrè Idololatæ illi, qui vaccas, dracones, aliaque bruta animantia, aut res inanimes pro Dijs colebant: quanquam cum has ipsas votis sacrificijs, & orationibus colerent, eo ipso etiam vitam illis intelligentiamque tribuerunt.

Idem probatur euidenter ratione naturali. Quia quo substantia quæque est perfectior, & magis immaterialis, eo etiam perfectiorem habet cognitionem; vti patet inductione in omni viuentium rerum genere. Plantæ enim penitus non cognoscunt propter suam materialitatem, iuxta Aristotelem 2. de anim. text. 124. & quia formas sine materia, siue species intentionales nullo modo possunt recipere. Animalia verò quia habent sensum corporeum, receptiuum specierum sine materia, siue specierum sensibilium, habent vim cognoscendi sensitiuam & concretam materiæ. Denique substantiæ immateriales, quia recipiunt rerum omnium species immateriales; (qua de causa etiam Aristoteles lib. 3. de anim. text. 37. dixit, animam esse quodammodo omnia) ideo substantiæ immateriales ex suo genere perfe-

ctissime cognoscunt. Cum ergo Deus sit ens simplicissimus & maximè immateriale, necesse est, perfectissimam habere scientiam. Accedit, quod scientia siue intellectus est perfectio simpliciter, ac melior ipsa, quam non ipsa in quolibet Ente: ergo necessariò conuenit enti perfectissimo, & infinito, qualis est Deus.

6 Assertio IV. Scientia in Deo non est qualitas vel accidens aliquod, sed ipsa Dei substantia. Ita S. Thomashic q. 14. a. 1. ad 1. & art. 4. & est de fide ex dictis supra quæst. 3. dub. 1. de simplicitate Dei, vbi probauimus in Deo nullum esse accidens, ipsaque etiam attributa Dei à parte rei idem prorsus esse cum ipsa essentia diuina. Quod etiam tradit S. Augustinus lib. 7. de Trinit. cap. 7. vbi ait; *Deo hæc est esse, quod sapientem esse.* Vnde colligitur, (quod rectè ait S. Thomas art. 4.) *quod in Deo intellectus, intelligens, & id quod intelligitur* (quatenus in Deo est,) *& species intelligibilis, & ipsum intelligere sunt omninò vnum & idem.*

Assertio V. Scientia in Deo non est per modum habitus, neque per modum potentiæ passiuæ; sed est actus purus absque vlla potentialitate. Ita S. Thomas q. 14. a. 1. ad 1. & 3. & patet ex dictis superius de simplicitate, & perfectione Dei. In Deo enim nulla est potentia passiuæ. Neque habitus operatiuus naturæ aut potentiæ actiuæ superadditus locum habere potest, vbi substantia aliqua seipsa, ac vi sua naturali, ad facilius operandum est prompta & expedita. Quod argumentum probat, habitum operatiuum in Deo propriè nullum habere locum; ac pròinde eum nec ratione quidem nostra à natura ipsa diuina, seu vi intelligendi esse distinguendum; quæ planè est mens & doctrina S. Thomæ loc. cit. & apertè docet Aureolus in 1. d. 35. a. 3. vbi tamen simul etiam negat, dari in Deo intellectum per modum potentiæ distinctum ab operatione, de quo agemus infra q. 11.

7 Addit S. Thomas cit. art. 1. ad 3. scientiam Dei non habere etiam modum scientiæ vniuersalis, vel particularis: quod intelligendum est, non ex parte obiecti præcisè; cum Deus planè hoc modo & vniuersalia & particularia, (quæ seu vniuersaliter, seu particulariter de subiecto negantur vel affirmantur) cognoscat; sed ex parte ipsius scientiæ: quia sicut Deo ipsi propriè non conuenit ratio vniuersalis, puta generis, aut speciei, &c. ita nec scientiæ ipsius, ob eandem causam explicatam supra q. 3. dub. 1. de simplicitate Dei.

Assertio VI. Cognitioni diuinæ conuenit quidem ratio intellectus, siue Intelligentia, prout hæc dicitur cognitionem principiorum; item ratio scientiæ, sapientiæ, prudentiæ, consilij, & denique artis; sed hæc omnia in Deo sunt indiuisa; adeoque vna simplicissima cognitio, quæ omnes eas rationes in creaturis alioquin distingui & separari solitas, vnitè continet. Ita S. Thomashic q. 14. art. 2. nisi quod artis expressè nullam mentionem facit, cuius tamen meminit infra q. 22. art. 2. Probatur & declaratur. Nam quæ sunt diuisim & multipliciter in creaturis, in Deo sunt simpliciter & vnitè; & quidem etiam formaliter, si in ratione sua formali nullam includant imperfectionem; vti fit etiam in proposito. Quatenus enim Deus cognoscit principia, dicitur habere intelligentiam siue intellectum; scientiam verò secundum quod cognoscit conclusiones; li-

cer ea scientia ex principijs minimè causetur, sapientiam, quatenus cognoscit causam altissimam; consilium vel prudentiam, secundum quod cognoscit agibilia; denique artem, in quantum cognoscit & veratur circa factibilia particularia; quæ aliter & aliter ab eo fieri possunt.

8 Idem confirmatur ex illo Iob 22. *Apud ipsum est sapientia, & fortitudo, & ipse habet consilium & intelligentiam.* Et sæpius in scriptura Deus & sapientia diuina vocatur *Artifex*, vt Sap. 7. v. 21. *Omnium enim artifex docuit me sapientia.* Sap. 13. v. 1. *Neq. operibus attendentes, agnouerunt quis esset artifex.* Hebr. 11. v. 10. *Expectabat enim fundamentum habentem ciuitatem, cuius artifex & conditor Deus.* Neque nouum est, scientiæ, sapientiæ, &c. nomina, paulò aliter hîc usurpari, quam ab Aristotele sint definita: cum id etiam in plerisque alijs nominibus perfectionum creaturarum, prout Deo tribuuntur, cernatur; vt speciatim etiam dictum de scientiâ supra disput. 1. q. 2. dub. 3. Satis est, quod assignare possumus singulorum rationes formales proprias, ita abstractas, vt nullam imperfectionem inuoluant, quemadmodum dictum.

9 Assertio VII. Scientia Dei nec ab obiecto, nec ab vilo alio principio extrinseco dependet; ac proinde Deus non accipit scientiam ab obiecto, vel principio extrinseco. Ita S. Thomas cit. q. 14. a. 1. & art. 5. ad 3. ex communi omnium. Probatur. Impossibile enim est, vt Ens primum, & vnde quaque independens, seu in essendo, seu in cognoscendo, ab aliquo dependeat. Et licet hoc in primis quidem verum habeat de obiecto extrinseco, & creato, vt magis patebit dub. seq. tamen vniuersim etiam respectu cuiuslibet obiecti verissimum est, scientiam diuinam propriè ac reipsâ non dependere, vel causari ab vilo principio vel causâ: nec ab ipso quidem Deo; quia vera causalitas & dependentia inter aliqua, distinctionem à parte rei inter ea supponit, aut inuoluit; qualis inter Deum & scientiam diuinam nulla est, vt dictum.

10 Assertio VIII. Scientia Dei propriè ac necessariò est vera: ac proinde Deo triplex conuenit veritas, nimirum in essendo, in cognoscendo, & in dicendo. Ita S. Thomas q. 16. præsertim art. 5. & communis. prior pars patet; quia falsitas est magnus defectus & imperfectio scientiæ, siue intellectus: Ergo in diuinâ scientiâ, quæ vtiq. perfectissima est, locum habere non potest. Plura infra dub. 8. Posterior pars declaratur.

Quia triplex est veritas; prima transcendentalis, seu in essendo, quæ cum Ente recipitur; eiusque passio est; ratione quidem prior bonitate, iuxta S. Thomam, Caietanum cit. q. 16. art. 4. Suarez, & alios communiter, etsi contrarium sentiat Vasquez d. 77. num. 55. Sicut prior est intellectus voluntate: sed ratione tamen posterior ente. Et consistere ex probabiliiori sententiâ videtur hæc veritas, nec in negatione nec in denominatione extrinsecâ ab intellectu cognoscente; nec omninò propriè in vllâ actuali relatione rationis; sed in eius quodam fundamento; quod à nobis concipitur per modum fundamentalis quasi cuiusdam aptitudinis, secundum quam aptum est Ens, eo ipso quod Ens est, ab intellectu quolibet, vt tale, vel tale, verè concipi & iudicari.

Quæ quidem aptitudo nil addit enti reipsâ ab eo distinctum, sed solum ratione ab eo differt, vt susius declarat Suarez hîc lib. 1. cap. 7. num. 8. idemq. in simili superius dictum de Bono.

Secunda veritas est in cognoscendo. Tertiâ veritas est moralis in dicendo; quæ est virtus quædam, quam propriè veracitatem dicimus, quæ supponit veritatem in cognoscendo. Et omnis hæc veritas cum sit perfectio simpliciter, propriè & formaliter conuenit Deo, vt patet. Sed de tertiâ agitur in 2. 2. de fide, de secundâ pluribus agitur dub. 8. vbi de qualitate & proprietatibus diuinæ scientiæ tractabitur. Prima commodius quidem à S. Thomâ explicari potuisset superius, vbi egit de cæteris passionibus entis, vno videlicet, & bono, quatenus Deo conueniunt; neque enim verum, vt sic maiorem cum scientiâ & intellectu diuino cognationem habet, quàm bonum cum voluntate: attamen ex occasione, quod veritas quædam, nimirum secundo modo accepta, propria affectio est diuinæ scientiæ, idè omnis de veritate tractatio à S. Thomâ in hunc locum reiecta est. Neque verò præter ea, quæ de modo cognoscendi Deum, eiusque incomprehensibilitate egimus supra q. 6. quò etiam à nonnullis *verum*, vt passio entis est, referri diximus, opus est de passione entis, cum sit metaphysicæ tractationis, pluribus agere: vt nec de falsitate, de quâ agit S. Thomas q. 17. hæc enim veritati contrariè opponitur iuxta eundem S. Thomam ibid. a. 4. ac proinde omnibus modis à Deo remouenda est; eodemq. in cæteris modo, seruata proportione, de falsitate ratiocinandum est, vti de veritate diximus.

Assertio IX. Scientia proprium ac peculiare Dei attributum est, sicut & verum in essendo; verum autem in dicendo, & cognoscendo, non tam sunt immediata ac propria attributa ipsius Dei, quam virtutis operatiuæ, seu ipsarum operationum Dei; illud quidem dictionis seu reuelationis & attestationis diuinæ, & principaliter ipsius voluntatis; hoc autem intellectus. Probatur & declaratur. Scientia enim Dei ratione differt ab essentiâ, eidemque secundum rationem nostram quasi superuenit per modum proprietatis: sicut & in rebus creatis cognitio intellectualis intellectuali naturâ reipsâ posterior est. Quare etiam S. Thomas initio q. 14. tam scientiam & intellectum diuinum, quàm voluntatem & potentiam operatiuam ad extra cæteris Dei attributis adnumerat, vt dictum supra initio quæstionis huius; licet Aureolus in 1. d. 3. 5. a. 3. ratus, intelligere in Deo non posse concipi per modum rationis cuiusdam formalis superaddite ad essentiâ, neget scientiam propriè esse attributum Dei, sed absque fundamento, vt quæst. 1. dictum. Eodem modo veritas in essendo, cum non minus sit passio entis, quàm vnum, & bonum; quæ à S. Thoma alijsq. Doctoribus inter attributa Dei vtiq. recensentur; attributum etiam quoddam peculiare Dei erit censendum; sed propriè non ad hunc locum pertinens, vbi de attributis Dei agitur spectantibus ad operationem ipsius, vt diximus; sed potius vnitati Dei subiungendum, cum Ens, vnum, verum, bonum sese consequantur. Veritas autem in cognoscendo affectio est & perfectio immediata scientiæ, quâ fit, vt Deus falli non possit; quare etiam in intellectu immediatè hæc

veritas est; at veritas in dicendo, seu veracitas cum sit virtus quædam voluntatis, quæ in homine quidem facit, ut nolit fallere; in Deo etiam, ut non possit fallere, idcirco immediate affectio quædam est & attributum diuinæ voluntatis: sicut & cæteræ virtutes morales, quæ in Deo sunt, quanquam si quis minutè & particulatim omnes perfectiones attributales Dei enumerare velit, adnumeratis videlicet ipsorum etiam attributorum subordinatis perfectionibus, absque incommodo etiam vtramque hanc veritatem inter attributa Dei recensere possit.

DVBIUM II.

An, & qua ratione Deus cognoscat seipsum, suaq; ipsius decreta.

S. Thom. 2. p. q. 14. a. 2. & 3.

Inter obiecta diuinæ cognitionis, primum ac principale est Deus ipse, de quo proinde merito ante cætera tractatur.

Assertio I. Deus perfectissimè seipsum intelligit. Ita S. Thomas hic q. 14. a. 2. & communis omnium; & est de fide, ex scripturâ, Matth. 11. v. 27. *Nemo nouit Filium, nisi pater, neq; pater quis nouit, nisi Filius, & c.* Ioan. 10. v. 15. *Sicut nouit me pater, & ego agnosco patrem, 1. Corinth. 2. v. 11. Quæ Dei sunt, nemo cognouit, nisi spiritus Dei.* Ratio est. Quia Deus vti maximè est ens, ita maximè intelligibilis est; Ergo vel maximè intelligitur à perfectissimo intellectu, qualis est diuinus intellectus. Accedit, quod vnumquodque eò magis intelligitur, cæteris paribus, quò magis coniunctum est intellectui: nimirum etiam per modum intelligibilis; cum ergo Deus intimè coniunctus sit intellectui; imò idem profusus sit eum ipso, etiam in quantum intelligibilis est (non enim Deus per speciem à se distinctam intelligibilis est, ut mox dicitur, sed per seipsum) Deus seipsum vel maximè intelligit. Quæ ratio etiam indicatur à S. Thoma cit. a. 2.

Assertio II. Deus seipsum non per speciem vel intellectionem à se reipsà distinctam intelligit, sed per seipsum. Ita S. Thomas eod. art. 2. in corp. & ad 2. & communis omnium. Probatum ratione S. Thomæ. Quia Deus nihil potentialitatis habet, sed est purus actus, & omninò simplex: Ergo necesse est, ut in eo, cum seipsum intelligit, intellectus, & id quod intelligitur, atque ipsa etiam intellectio, sint vna simplicissima entitas: ita scilicet, inquit S. Thomas in corp. *ut neq; careat specie intelligibili; sicut intellectus noster, cum intelligit in potentia, neq; species intelligibilis sit aliud à substantiâ intellectus diuini; sicut accidit intellectu nostro, cum est actu intelligens; sed ipsa species intelligibilis est ipse intellectus diuinus, & sic seipsum per seipsum intelligit.* Quare etiam in resp. ad 2. negat, intellectum diuinum, siue se, siue alia intelligendo perfici ab intelligibili, vel assimilari ei, nimirum, propriè ac reipsà: *id enim, inquit, conuenit intellectui, qui quandoq; est in potentia; quia per hoc quod est in potentia, differt ab intelligibili, & assimilatur ei per speciem intelligibilem, quæ est similitudo rei intellectæ, & perficitur per ipsam, sicut potentia per actum.*

Sed quod S. Thomas ipsum intellectum diuinum vocat speciem intelligibilem, respectu intellectionis etiam sui ipsius; quasi Deus seipsum etiam cognoscat per speciem intelligibilem, quæ sit intellectus diuinus, non videtur posituè & propriè intelligendum; species enim intelligibilis rei alicuius propriè distinguitur à re, quæ intelligitur; sed negatiuè, ut sensus sit, Deum non intelligere seipsum per aliam speciem intelligibilem, sed per seipsum. Quod ipsum etiam indicat S. Thomas ibid. resp. ad 3. vbi hoc discrimen constituit inter animam seipsam intelligentem, & inter Deum seipsum intelligentem; quod anima, siue intellectus noster intelligat seipsum per speciem intelligibilem, sicut & alia; quemadmodum etiam ex eo, quod cognoscat intelligibile, intelligit ipsum suum intelligere, & per actum cognoscat potentiam intellectiuam: *Deus autem, inquit, est sicut albus purus, tam in ordine existentiam, quam in ordine intelligibilem, & ideo per seipsum intelligit.* Vbi negare absolute videtur S. Thomas, Deum seipsum cognoscere per speciem intelligibilem; & Caietanus hic artic. 2. existimat, S. Thomam locutum de specie intelligibili generatim, prout commune quid est tam speciei impressæ, quam expressæ; quod tamen vniuersim loquendo non probatur. Quam autem ratione anima cognoscat seipsam, philosophi disputant, & ad præsens institutum non pertinet.

Assertio III. Deus etiam perfectissimè & ab æterno cognoscit sua ipsius decreta, omnesque actus & liberos, & necessarios, tam intellectus, quam voluntatis suæ. Est extra controuersiam, ac de fide, ex citato scripturæ loco, 1. Corinth. 2. vers. 11. *Quæ Dei sunt, nemo cognouit, nisi spiritus Dei;* vbi Apostolus præcipuè de actibus diuinæ mentis ac liberis decretis loquitur. Ratio est: Tum quia & hæc sunt cognoscibilia; Ergo à perfectissimo intellectu cognoscuntur. Tum quia idem sunt cum ipsâ substantiâ diuinâ; atque etiam intelligenti Deo intimè coniuncta & præsentia; Ergo non possunt latere, Deum seipsum perfectissimè cognoscentem. Tum quia nos ipsi etiam nostras actus internos cognoscimus: Ergo multò magis Deus.

Quo fit, ut licet Deus respectu suæ intellectionis, propriè & formaliter non habeat actus reflexos, quandoquidem propria actuum reflexio, pluralitatem actuum reipsâ supponit; habeat tamen quasi virtualiter reflexos; nimirum vnâ simplicissimam cognitionem æquiualem pluribus actibus, directis, & reflexis. Quæ etiam ratio est, cur non detur processus in infinitum in actibus eiusmodi diuinæ cognitionis: quia licet Deus suam etiam cognitionem intelligat, & hoc ipsum etiam cognoscat, se intelligere, non tamen intelligit per cognitionem distinctam, sed per seipsam. Et quamuis ratione nostrâ distinguamus plures eiusmodi intellectiones in Deo, non tamen distinguimus actu infinitas, ut patet.

Assertio IV. Deus ad eò perfectè seipsum intelligit, ut etiam comprehendat. Ita S. Thomas hic q. 14. a. 3. in corp. & ad 2. & communis Doctorum. Probatum duabus rationibus. Primò; quia tunc aliquid dicitur comprehendi, quando peruenitur ad finem cognitionis ipsius; seu quando res cognoscitur

ita per-